

MEDICUS

Vol. 23 Br. 1 Zagreb 2014. UDK 61 CODEN MEDCEH

Farmakokinetika i farmakodinamika analgetika

GOŠĆA UREDNICA

prim.

Mira
Fingler

dr. med.
predsjednica HDLB-a

MULTIMODALNI/
MULTIDISCIPLINARNI
PRISTUP U
LIJEČENJU BOLI

PSIHOLOŠKO-
PSIHIJATRIJSKI
ASPEKTI
LIJEČENJA BOLI

ISSN 1330-013X

Tema
broja:
Fenomen boli

TEMA BROJA: FENOMEN BOLI

-
- 5** **Uvodnik**
Mira Fingler
-
- 7** **Fenomen boli – anatomija, fiziologija, podjela boli**
Liva Puljak, Damir Sapunar
-
- 15** **Psihološko-psihijatrijski aspekti liječenja boli**
Josipa Ivanušić, Anja Harangozo
-
- 23** **Multimodalni/multidisciplinarni pristup u liječenju boli**
Marko Jukić
-
- 31** **Farmakokinetika i farmakodinamika analgetika**
Suzana Mimica Matanović
-
- 47** **Minimalnoinvazivni zahvati u liječenju boli**
Ivan Radoš
- PREGLEDNI ČLANCI
-
- 53** **Novosti u epidemiologiji srčanožilnih bolesti i zbrinjavanju arterijske hipertenzije**
Mario Ivanuša
-
- 63** **Protuupalno djelovanje azitromicina u respiratornim infekcijama**
Alemka Markotić
- VIJESTI
-
- 69** **Parenteralna primjena azitromicina**
Bruno Baršić
-
- 71** **Program prehrane 5.0**
Vesna Bosanac, Igor Gašparović

MEDICUS

Broj/Number 1 Svezak/Volume 23
Zagreb 2014, Hrvatska

UDK 61 Coden: MEDCEH
tiskano izdanje ISSN 1330-013X
mrežno izdanje ISSN 1848-8315

Urednički odbor/Editorial board

Bruno Baršić, Iris Bujas, Maja Gašparić, Mario Ivanuša, Adela Kolumbić Lakoš, Dražen Kovačić, Dubravko Krstinić, Mirjana Matrapazovski Kukuruzović, Marina Šagud, Hrvoje Tiljak, Zlatko Trkanjec

Glavna urednica/Editor in chief

Ivana Klinar

Izdavački savjet/Editorial Council

Ivan Alerić, Josip Čulig, Diana Delić Brkljačić, Vida Demarin, Igor Francetić, Maja Jakševac-Mikša, Vlado Jukić, Ivica Kostović, Zvonko Kusić, Zdravko Lacković, Alemka Markotić, Matko Marušić, Marko Pečina, Željko Reiner, Ante Simonić, Goran Tešović, Davorka Vrdoljak, Boris Vucelić, Niko Zurak

Lektor/Language editor

Branko Erdeljac

Lektor za engleski jezik/English

language editor

Sanja Galović

Izdavač/Published by

PLIVA Hrvatska d.o.o.
Prilaz baruna Filipovića 25,
Zagreb, Hrvatska
PLIVA Croatia Ltd.
Prilaz baruna Filipovića 25,
Zagreb, Croatia

Oblikovanje & priprema/

Design & Layout

Fingere

Tisak/Printed by

Fingere tisak, Samobor

Adresa uredništva

PLIVA Hrvatska d.o.o.
Uredništvo časopisa Medicus
Prilaz baruna Filipovića 25,
Zagreb, Hrvatska
tel.: +385 1 37 20 000,
faks: +385 1 37 24 620
e-mail: ivana.klinar@pliva.com
www.plivamed.net/knjiznica/medicus

Naklada/Edition

Dva puta na godinu
4500 primjeraka

Indeksacija/Indexing

Rješenjem NEWSPD/22015/S/W
časopis Medicus je indeksiran u
EMBASE/Excerpta Medica
On the basis of the Decision
NEWSPD/22015/S/W Medicus is
indexed in EMBASE/Excerpta Medica

Godina izdavanja/Year of publication

2014.

UPUTE AUTORIMA

Časopis Medicus namijenjen je zdravstvenim radnicima, a objavljuje uvodne, stručne i znanstvene radove, preglede, prikaze bolesnika, lijekova i metoda, osvrte, prikaze knjiga, referate iz literature i druge priloge. Radovi mogu biti napisani na hrvatskom i/ili engleskom jeziku. Uredništvo sve rukopise upućuje na obaveznu recenziju.

Upute autorima u skladu su sa zahtjevima Međunarodnog udruženja urednika medicinskih časopisa, engl. *International Committee of Medical Journal Editors* dostupnima na www.icmje.org.

Sve osobe navedene kao autori rada moraju ispunjavati ove uvjete: a) da su značajno pridonijele planiranju i izradi rada ili analizi i interpretaciji rezultata i b) da su sudjelovale u pisanju i ispravljanju rada te da se slažu s krajnjom inačicom teksta. Urednik ima pravo tražiti od autora da objasne doprinos svakog od njih. Redosljed autora određuju dogovorno autori.

Svi kategorizirani prilozi prema bazi "Hrčak" <http://hrcak.srce.hr/> trebaju se sastojati od: *naslova* na hrvatskom i engleskom jeziku te imena i prezimena autora, ustanova u kojima autori rade (autori pišu skraćeni naslov članka do 40 slova i adresu autora za dopisivanje); *sažetka* na hrvatskom i engleskom jeziku (do 250 riječi); *ključnih riječi* (do 5 riječi); *teksta članka* (uvod, metode, rezultati, rasprava i zaključci) koji može uključivati tablice i/ili slikovne prikaze te odjeljka *literatura*. Tablice i slike moraju imati svoj redni broj i opis. Direktna reprodukcija slika i tablica iz drugih izvora obavezno valja popratiti pismenom dozvolom njihova izdavača i autora. Sve slikovne priloge treba slati kao zasebni dokument u obliku TIFF, JPG (JPEG) ili PNG, u rezoluciji od najmanje 300 DPI. Preporučuje se grafove poslati kao Excel dokument.

Uredništvo ima pravo kraćenja tekstova. Svi objavljeni članci odražavaju stajališta i mišljenje autorâ koji preuzimaju punu odgovornost za sve što je objavljeno u radu. Objavljeni materijal smije biti reproduciran uz pisanu suglasnost izdavača.

Literatura se navodi rednim brojem, prema redosljedu citiranja u tekstu. Za časopise upotrijebite kratice iz Index Medicusa. Važno je ispravno oblikovati referencije prema uputama koje se mogu preuzeti na adresama National Library of Medicine Citing Medicine <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/bv.fcgi?rid=citmed.TOC&depth=2> ili International Committee of Medical Journal Editors Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Sample References http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html.

UVODNIK

Poštovane kolegice i kolege!

Govoriti o fenomenu boli u dvadeset prvom stoljeću uma i europskoj godini mozga znači govoriti o novim spoznajama u neurofiziologiji, kompleksnoj patofiziologiji, fenomenologiji i novim mogućnostima u liječenju boli.

No unatoč velikom napretku u bazičnoj i kliničkoj znanosti zdravstveni sustavi nisu prepoznali važnost i korisnost tih spoznaja.

Krovna međunarodna udruga za izučavanje boli (IASP) definira bol kao neugodno osjetno i emocionalno iskustvo popraćeno stvarnim ili potencijalnim oštećenjem tkiva.

Ta definicija uglavnom se odnosi na nociceptivnu bol, dok definicija neuropatske boli govori o oštećenju ili bolesti somatosenzornog sustava. Novija istraživanja, a osobito sofisticirane slikovne tehnike pokazuju važne funkcijske, strukturne i kemijske promjene mozga, osobito kod bolesnika s kroničnom boli. Uloga perifernog i središnjega živčanog sustava u nastanku, održanju i procesiranju osjeta boli nedvojbeno je.

Osobito važan kriterij klasifikacije boli, poglavito u patofiziološkom kontekstu, jest podjela na akutnu i kroničnu bol.

Dok je akutna bol, poput one koja nastaje nakon ozljede ili operacije, izravna posljedica štetnog događaja i kao takva koristan signal pojedincu o opasnosti, kronična je bol puno kompleksniji klinički entitet koji nema nikakvu biološku protektivnu ulogu.

Suvremena klinička disciplina medicina boli, utemeljena na multidisciplinarnim načelima, definira kroničnu bol kao biopsihosocijalni fenomen, zasebnu bolest sa svojim znakovima, simptomima, morbiditetom i mortalitetom.

Koliko je kronična bol relevantna u svakodnevnoj kliničkoj praksi govore nam najnoviji epidemiološki

podaci i podaci iz sistemskih pregleda i metaanaliza. Prema podacima najvećih istraživanja u Americi i Europi kronična je bol prisutna kod 35,5% Amerikanaca i 23% Europljana, a uspješnost liječenja zadovoljavajuća je ili dobra samo u 40 do 50% bolesnika. Zbog tako velike pojavnosti, a u budućnosti i sve starije populacije, može se govoriti o neprepoznatoj epidemiji.

Unatoč vrlo jasnim pokazateljima štetnosti kronične boli za pojedinca, obitelj i društvo u cjelini, osviještenost o potrebi drugačijeg pristupa kroničnoj boli vrlo je niska.

Vodeće udruge za izučavanje i liječenje boli IASP, EFIC, SZO, HDLB (Hrvatsko društvo za liječenje boli HLZ-a) donijele su niz dokumenata i zajedničku europsku platformu o potrebi bolje prevencije, dijagnostike i liječenja kronične boli.

Potiču se istraživanja i edukacije te donošenje nacionalne strategije u kojoj bol postaje prioritet nacionalnoga zdravstvenog sustava.

Na kraju, ali ne manje važno, treba reći da pravo na liječenje boli ulazi u sferu osnovnih ljudskih prava. Da je tomu tako, govore brojne deklaracije, a u nekim zemljama poput Italije i zakoni o poštovanju prava bolesnika na primjereno liječenje boli.

Vjerujem da će ovaj tematski broj Medicusa posvećen boli potaknuti zdravstvene profesionalce da o boli ne razmišljaju kao o nekome pasivnom simptomu, nego o patofiziološki vrlo kompleksnom fenomenu, važnom indikatoru kvalitete liječenja, istinskom bioetičkom izazovu i urgentnoj potrebi promjene još i danas loše kliničke prakse.

S poštovanjem,
prim. Mira Fingler, dr. med.
predsjednica Hrvatskog društva za liječenje boli